

POHOD

jugoslovenskih
nacionalistov

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova c. 14/II. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 22-07.

Leto V.

Ljubljana, dne 1. novembra 1936.

Št. 28

„Nov most do Jadrana“

Dvajset let bo kmalu minilo, odkar je utihnil nemški bojni klic »Most do Jadrana« v hrušču ruševih se stebrov te zgradbe vse-nemške ekspanzivnosti, kosanja naše zemlje in zatiranja našega življa. V teh dvajsetih letih so si Nemci, ki so ostali na naših tleh dobro premislili obnoviti ga v tej ali oni obliki, ker so se zavedali, da odpirajo s tem ono stran naših računskih knjig, ki glasno kriče po njihovih še neplačanih računih, ki smo jih mi — Bogu bodi potoženo — velikodušno pustili neizterjane.

Dobrota je sirota! Ta naš narodni izrek se je tudi v tem primeru uveljavil. Po večletni tišini so se pričeli naši »Germani« zopet gibati in postajali sprčo naše popustljivosti vedno živahnejši. Končno pa so pričeli v zadnjem času, trdno prepričani, da je naša koža z večletnim molčecim prenašanjem izživljanja dovolj ustrojena tudi za kaj hujšega, operirati z ostrejšimi bodicami.

V svoji 28. številki prinaša »Kočevarica«, glasilo kočevskih »Germanov« (kakor n. pr. Zerjavov, Oblakov, Mikličev itd.) ponatis članka berlinskega »Prometnega lista«, namenjenega povzdigu prometa rajhovcev s kočevskim otokom, in sicer z naslovom: »Nov most do Jadrana«. Ne vemo, ali si je pod istim naslovom dovolil tudi »Prometni list« to skrajno predrzno žalitve našega narodnega ponosa in odpiranja vseh ran, ki nam jih je zadala graditev nemškega mostu do Jadrana v preteklosti, ker originala nimamo pri roki. Iz ponatisa članka v »Kočevarici« pa vidimo, da je pisec članka dejansko uporabil to staro nemško bojno parolo in dasi jo je uporabil kot nekako primerjavo, je le-ta v potek misli tako nasilno uokvirjena, da o pravem pomenu njene uporabe ni nobenega dvoma. Odgovorni faktorji berlinskega »Prometnega lista« gotovo ne vedo, da pomeni za nas Jugoslovenci klic: »Most do Jadrana« s strani Nemcev prav isto, kakor za Nemce pred svetovno vojno — in danes obratno za Francoze klic: »Revanža!«. Naj je prinešen v še tako skriti obliki in v kakršnihkoli okoliščinah, mora roditi najodločnejši odpor. Ali pisec članka, g. Günther Wehkel, je očitno sam napravil pot do Kočevja in prišel v osebni stik z nekaterimi tamkajšnjimi kočevskimi voditelji. Le na ta način si moremo razlagati, da je berlinski »Prometni list« tako točno izrazil miselnost nekaterih teh gospodov. Gospod Günther Wehkel je pač ustregel želji in stlačil to parolo v svoj članek, četudi mu je šlo to očitno težko. Kajti v nemškem izražanju do danes še nismo našli: »Most, ki je ustvarjen za počitek«, kakor je on napisal: »Kočevje je most do Jadrana, ki je ustvarjen za počitek človeka, ki...«

Sicer pa, ako bi le še kdo dvomil v pravi pomen izrazoslovja g. Wehkelja, ki ga ima njegov »most počitka«, bi bil ta dvom razpršen s trenutkom, ko je »Kočevarica« priobčila isti članek z naslovom: »Nov most do Jadrana«.

Ob tej priliki se moramo ponovno dotakniti vezi, ki se v zadnjem času kujejo med našim kočevskim otokom in nemško javnostjo v Rajhu preko nekaterih poedincev.

Novi nemški svetovni nazor vsebuje tudi zahtevo po najozbiljših stikih nemške celote v Rajhu z nemškimi manjšinami izven državnih meja. Dosledni temu nazoru so nekateri njegovi goreči apostoli izkopal iz kupa pozabljenja tudi kočevski otok in navezali z njim ožje stike. Ali je bila to res njihova notranja potreba in korak njihovega prepričanja, ali je bila to prizadetim rajhovcem le dobrodošla prilika, da se v danem trenutku pojavijo z dokazi svoje žive vere v novi nemški duh in s tem dokazom kujejo svojo korist — to je za nas postranska reč. V svoji toleranci je naša javnost nasproti temu pojavu zavzela prilično tole stališče.

Ako so nemški znanstveniki s svojimi merilnimi aparaturnimi spoznali v kočevski lobanji pristno germansko lobanjsko obliko in vsebuje po njihovih računih in meritvah kočevski tip vse neizpodbitne znake germanske rase, jim to znanstveno dognanje iz srca privoščimo, dasi bi jim marsikateri star avstrijski »feldvebel« lahko pripovedoval cele zgodbe o tem, kako je preoblikoval lobanje raznih Zerjavov, Černetov, Mikličev itd. v lobanje Scherjavov, Tschernetov, Miklitschevov itd. Molčali smo tudi k vidnim simpatijam, ki so jih gojili v smislu doslednosti novega nemškega duha do naših Kočevjarjev. Do neke meje so bile v takih okoliščinah te simpatije do te »pristine« kaplje nemške krvi razumljive. Vendar pa bi morali biti vsi oni v Rajhu, ki so udeleženi pri teh odnosih, strogo dosledni v smeri svojega novega duha tudi pri tem, da ne vržejo tudi najmanjše sence dvoma v obvezno dolžnost požrtvovalnosti in zvestobe Kočevjarjev do države,

Povsod na svetu se ločijo ljudje po svojih nazorih, povsod obstojajo posamezne skupine, ki se na manj ali bolj ogaben način pripravajo med seboj ter izpodnašajo tla druga drugi. Če se vrši to tudi pri nas, nič zato, naposled se s tem bistre pojmi in pojavljajo talenti. Žal pa se vrši pri nas to razračunavanje na način, ki sliči prav na las onemu nekdanjemu, ki so ga doživeli v letih izpred 1914 v prvi vrsti Kranjci, v nekoliko manjši meri pa tudi Stajerci in Korošci, dočim je ostal primorskim Slovincem večinoma neznan. Boj na nož, ki tehta ljudi samo po tem, ali spadajo v mojo sfero ali pa v kako drugo sfero.

Toliko lepih in težkih trenutkov smo preživeli izza leta 1914, predvsem dan osvobodjenja in ujedinjenja, ki je praktično dokazal, kako prav so imeli vsi oni uporniki in preganjanci, ki so že v dobi izpred leta 1914 spoznali, da je slovenstvo le del jugoslovenstva in da je rešitev ožjega, slovenskega vprašanja nemogoča, dokler ne bo rešeno širše, jugoslovensko vprašanje. Lep je bil tudi dan 6. januarja 1929, ko je celotni naš narod z vsemi svojimi voditelji navdušeno pozdravljal tezo ne samo državnega, marveč tudi narodnega edinstva.

Toda prav ta razvoj zahteva, da si pogledamo popolnoma iskreno iz oči v oči, pa povemo odkrito, kaj v resnici mislimo in kaj prav za prav hočemo. Seveda ne zadoščajo besede same, treba bo predložiti drug drugemu na vpogled tudi dejanja, zlasti ona, ki se vrše podtalno in naj bi ostala skrita. V besedah smo si namreč vsi edini, ker vsi hočemo močno in krepko Jugoslavijo, vsi hočemo lepšo bodočnost naše domovine in nikomur ne pade na misel, da bi odpravljali slovenščino. Toda ta enotnost vlada samo v besedah, dejanja govore popolnoma drugače, dejanja kažejo medsebojno sovražnost, ki bi bila razumljiva le med tujimi narodi, kadar se bore med seboj na življenje in smrt, ki je pa nerazumljiva, nekrščanska in škodljiva, če se vrši med pripadniki istega naroda, in to v časih, kakor so dandanašnji, ko bi moral ves narod stati enoten na braniku svojih življenjskih interesov, na braniku svojega obstoja in razvoja.

Mi nacionalisti ne služimo osebam, nam je popolnoma vseeno, kako se piše in kateri stranki pripada tisti, ki koristi oziroma bo koristil narodu in državi. Z veseljem bi pozabili tudi prošlost, če bi se naenkrat pojavil kot rešenik človek, od katerega bi tega glede na njegovo prošlost ne pričakovali. Toda brez iskrenosti ne bo šlo.

Za nas ve vsak, kdo smo in kaj hočemo. Mirno lahko pokažemo tudi svoja dejanja, ki so bila usmerjena vsa za dosego idealov, ki jih izpovedujemo javno. Morda so bila posamezna teh dejanj pogrešna, morda smo kdaj trenutno zašli in udarili preveč ostro na desno ali levo, toda vedno smo se znašli in vedno smo se zopet vrnili na svojo začrtano pot. Kaj pa drugi?

Kolikokrat so že skakali preko plotov, ki so jih postavljali sami. Kolikokrat so že menjavali pota in cilje, v koliko raznih oblekah so se nam že predstavljali! Res je, po 6. januarju 1929 je bila ta obleka na zunaj vedno

v kateri se nahajajo, in naroda, ki tvori to državo, kakor so v tem pogledu dosledni nasproti lastnim državljanom katerekoli narodnosti. Prav tako pa smo bili prepričani o nedovzetnosti Kočevjarjev za vsak tak pozizkus.

Dokler so šli ti odnosi gotovih krogov v Rajhu z našimi kočevskimi »Germani« v ta okvir, je naša javnost v svoji toleranci zamizala na eno oko in pustila stvar, da se razvije. Ali očitno se je zmotila v svojih zaključkih. Ni namreč računala s faktorjem v miselnosti naših Kočevjarjev, oziroma bolj — s pomanjkanjem tega faktorja, to je — iskrenostjo in odkritostjo — torej glavnim elementom značaja. Upoštevati bi pač morala najnovejša doznanja nemške rasne teorije, ki trdi, da takih elementov ne moremo pričakovati v mešani krvi križane rase.

Kočevski »Germani« so prišli torej do prepričanja, da je prišla nova stavbena doba za graditev nemškega mostu na Jadran. Še več! Mišljenja so, da že lahko prično z odkritim delom in da ni tu nikogar več, ki bi jih pri tem oviral. Celo tako so si že gotovi svojega uspeha, da odkrivajo svoje predstraže in glavne opornike nove zgradbe. Eden izmed teh je po izjavi berlinskega »Prometnega lista« in »Kočevarice« hotel Metropol, last g. Mikliča v Ljubljani.

Izgleda, da se nekdanji črnožolta, danes kljukasto barvana gospoda ni ničesar naučila iz preteklosti. Prav! Naj jo nauči bodočnost.

Bodimo iskreni!

jugoslovenska. Ker pa niso pazili na njeno solidnost in je niso dovolj skrbno čuvali, je začela razpadati.

In v tem pogledu je treba jasnosti in iskrenosti. Če posvečujemo po znanem geslu namen sredstva, je to v redu v mednarodni politiki, ni pa to v redu, kadar je treba urejevati svojo lastno državo in kadar je treba iskati potov za oživetvorjenje življenjskih interesov svojega lastnega naroda. Teh interesov ne bo oživetvorila nobena partija, ki stoji na drugem stališču, kajti nikdar ne bo pri nas pred-

stavljala nobena partija nitj resnične večine, kaj šele resnične celote našega naroda.

Ni nam za to, da bi ponujali svoj nasvet in svojo pomoč na levo in desno, ker smo na žalost prepričani, da je za vse to že prepozno. Zaradi pomanjkanja resnične iskrenosti, zaradi podtalnega delovanja pod raznimi krinkami je zastrupljenost medsebojnih odnošajev tako strašna, da je besede ne morejo več niti zmanjšati, kaj šele odstraniti. Vsled svoje iskrenosti ugotavljamo tudi to popolnoma odkrito.

POHOD

se vzdržuje samo od naročnine!

Srečna Jugoslavija

V svoji številki od 29. oktobra t. l. razpravlja »Slovenec« kot uradno glasilo JRZ pod naslovom »Od Prage do Ankare« o današnjem zunanjepolitičnem položaju naše države. Mislimo, da bi bilo škoda prepuščati pozabljenju zaključek tega članka, ki se glasi doslovno:

»In zakaj bi ne smeli biti še posebej navdušeni, ko vidimo, da je ravno naša država po 15 letih zapostavljanja in omalovaževanja, ko je bila v rokah političnih amaterjev, ki bi jo bili skoraj zapravili, stopila na plan kot voditeljica, ki bo izposredovala živo organsko skupnost med obema zvezama (to je Malo ahtanto in Balkansko zvezo), ki jim tudi obema pripada. Ni naša navada, da bi kogarkoli obsipavali s hvaležanjem in mu pred noge trosili cvetja. Toda kot objektivni presojevalci, ki se vsakega resničnega uspeha veselimo in vsakomur, naj bo kdorkoli, radi priznanje damo, če vemo, da ga je zaslužil, smo iskreno veseli, da se je sedanji jugoslovanski vladi posrečilo, da se je otrsela priuščnica, ki so ji leta in leta ovirale svoboden razgled naokoli in da se je v polnem razumevanju za izreden zemljepisni položaj naše države — položaj, ki ji daje tudi zgodovinsko misijo — odločila, da brez strahu in oklevanja izpolni svojo zgodovinsko nalogo. Mi smo postali veliko osrednje osiše dveh mirovniških blokov, ki s seboj prebujenih narodov in skozi nas se pretaka od zapada proti vzhodu ter od vzhoda proti zapadu volja za mirno delo in zdrav napredek. Na naših ramah takorekoč slonita ta dva močna bloka in v osebnosti naše države se v enega samega spajata. Če sedanja vlada, ki ji načeljuje dr. Stojadinović, o katerem vemo, da si s svojim značajem naravnost osvaja druge državne in druge narode, ne bo zapustila za seboj nič drugega, kakor samo to, da je Jugoslavijo postavila nazaj v tir njenega zgodovinskega poslanstva v Evropi, jo bo zgodovina že blagovolala za to njeno vekovito dejanje. Ker pa imamo človeško govornjo jamstvo, da bo svoje delo lahko še dolga leta opravljala, smemo reči, da je njen dosedanj uspeh samo začetek poslanstva, ki bo tako za našo državo, kakor za vso Evropo plodonosno v še mnogo večji meri.«

Naročnikom!

Te dni smo razposlali vsem, ki še dolgujejo naročnino, opomine s priloženimi položnicami. Prosimo naročnike, ki so z naročnino v zaostanku, naj svoje dolžnosti napram nam zanesljivo izpolnijo. Ako kljub večkratnim opominom tudi to pot ne bodo poslali naročnine, jim bomo pošiljanje lista ustavili.

ČLANSTVU NARODNE ODBRANE IZ LJUBLJANE!

Sporočamo, da priredi naša organizacija Šentpeter-Moste drugi družabni večer za vse ljubljanske organizacije NO v petek, dne 6. novembra t. l., ob 20.30 v gostilni brata Zupančiča na Jegličevi cesti 15. Po kratkem predavanju br. dr. Turka sledi prosta zabava.

Pozivamo članstvo ljubljanskih organizacij, da privedejo s seboj tudi svoje družinske člane ter opozorijo na ta sestanek še druge brate in znance — nacionaliste.

Taki družabni večeri se bodo vršili stalno vsak prvi petek v mesecu, izvedle jih bodo po vrsti naše ljubljanske organizacije v svojih okolišjih. Namen teh sestankov je predvsem ta, da se člani NO čim bližje spoznajo med seboj in navežemo tudi osebne stike, ki so za kompaktnost organizacije nujno potrebni.

Oblastni odbor Narodne Odbrane v Ljubljani.

Smrt vojvode Vuka

Prinašamo opis junaške smrti vojvode Vuka izpod peresa enega njegovih prvih soborcev, našega predsednika brata Ilije Ž. Trifunovića, ki je bil vse do Vukove smrti njegov tovariš in prijatelj.

Grunište, 16. november 1916. Oblačen in meglen dan. Crna reka, ki se vije kot kača ob gruniški višavi in jo splakuje s svojo motno vodo, žalostno sumi, kot bi želela obvestiti četnike o bližnji smrti priljubljenega vojvode. Srbski in bolgarski strelski jarki se skoro dotikajo. Borci šepetajo, da z glasnim govorjenjem ne bi sovražniku izdali svojih namenov. Vržene bombe se vračajo, toda nihče ne popušta niti za ped, kot bi imeli vsi namen umreti. Čuti se vonj krvi in zadah strohnelega mesa. Po vseh straneh je videti preresetana človeška trupla, krvave vojaške priprave in zlomljeno orožje. Toda Gruniški vis se drži. On zahteva za svoj padec došči večjo žrtev.

Vojvoda Vuk mora ponovno gledati smrt svojih ljudi, ki so mu več let udano pomagali v njegovi težki misli. Tudi za njega je to mnogo. On ne želi preživeti svojo ediničo, ki je vsak dan manjša. S preziranjem opazuje napad Bolgarov na njegov prvi bataljon. Tenke vrste četnikov, ki se z muko upirajo številčno močnejšemu nasprotniku, se podajajo. Okoli dveh popoldne prične Vukova četa popuščati. Vuk spremljan z ostankom najboljših junakov iz oddelka, zapušča svoj prostor in odhajajo skozi jeklen dež k četi, postavi se ji na čelo in jo vodi na juriš. Ko pride pod stene, ki so na njih natrpani Bolgari, je ranjen od bombe v desno roko. Takoj vrže puško iz desne roke v levo in gre naprej. Četniki ga prosijo, naj se umakne v neko razpoko, kjer bi ga previli. On to odklanja, kajti položaj je treba obvladati za vsako ceno. V tem trenutku neki bradat Bolgar, ki so ga četniki dobro videli, pošlje izza visoke stene smrtonosen strel iz svoje manliherke. Vuk je zadet pod desno pazduho, krogla mu gre skozi srce in izstopi na levi strani. Vuk pade na roke svojih zvestih četnikov, ki ga jokajoč nesejo v zaklon, da ga mrtvega ne bi dosegli bolgarski strelci. Obupen klic starega graničarja, dolgoletnega Vukovega ordonanca, čika Luke: »Padel mi je komandant«, je naznačil vsemu oddelku, da je veliko in rodoljubno srce legendarnega vojvode prenehalo biti na veliko nesrečo Srbije in splošno veselje njenih neprijateljev.

Beseda našega predsednika

Nadaljevanje.

Sredi vsega separatističnega gibanja stoji naša jugoslovenska misel, stoji naša NO kot njena prostovoljna armada, razprostrta širom cele države. Ne le v besedah, marveč tudi dejansko in po globokem prepričanju vseh članov svojega vodstva in vsega svojega članstva mora ostati NO izvenpartijska, da celo protipartijska tudi v bodoče in to tako dolgo, dokler bomo imeli opravka s partijami v dosedanjem, tako odbijajočem smislu. S tem je NO postavljena izven dnevnih politike in nad njo ter je to svojo pozicijo tudi čuvvala z največjo skrbjo. To pa ne znači, da smo Odborasi apolitični in nepolitični in to ne znači, da bi NO ne smela posegati v politiko, kolikor gre za široko nacionalno in državno politiko. Da se vsi v tem oziru popolna jasnost in prepričanje neprestano očitane z raznih, večinoma nepoklicanih in napram NO ne ravno prijateljsko razpoloženih strani, je naš kongres v svoji znani Oplenški resoluciji izrecno podčrtal trdno voljo NO, da hoče poseči v izvrševanju svojih statutarnih nalog v prav vsa vprašanja javnega življenja, da hoče vplivati z vso odločnostjo na vodstvo javnih poslov ter storiti vse, da se bodo na nacionalno najbolj koristen način reševali vsi oni problemi, ki nam jih iz dneva v dan postavlja pred nas naše življenje.

Oplenška resolucija ugotavlja za celokupno našo javnost, da

NO ni nepolitična.

ker bi bila največja škoda, če bi danes organizacije, v katerih se zbira cvet jugoslovenskih nacionalistov, proklamirale svojo popolno brezstržnost napram politiki, ki je in mora biti po svojem bistvu le orodje za čuvanje najnujnejših interesov naroda in države. Kdorkoli se zanima za razvoj tega naroda in te države, kdorkoli ima sposobnost samostojnega mišljenja in naziranja o reševanju teh problemov, ta je političen. In prav gotovo bi bila NO poslednja, ki bi hotela in smela trpeti v svojih vrstah ljudi, ki bi sploh ne imeli nobenega zanimanja za razvoj razmer, v katerih mora živeti naš narod in v katerih moramo živeti vsled tega tudi mi. Saj je bila NO že od svojega početka dalje organizacija najbolj agilnih in najbolj poštenih nacionalistov, ki so to NO ustvarili in so se v njej udeleževali samo zato, da služijo v njej onim ciljem, ki so bili najbolj važni za obstoj in razvoj naroda in države. In to ne v pravcu, ki so si ga morda zamislili predstavniki dnevnih politike, marveč v pravcu, ki so si ga zamislili ti nacionalisti sami mnogokrat celo proti volji dnevnih politikov.

Tudi v tem oziru je vstvarila Oplenška resolucija jasnost na levo in desno, ko je ugotovila,

da nacionalisti nočemo priznati monopol,

ki si ga prilaščajo politične partije in njihovi voditelji v tem smislu, da se morejo naši državljani izživljati politično samo v političnih partijah in s tem seveda samo pod vodstvom partijskih voditeljev. Katerih? Razumljivo dosedanjih! Mislim, da je skrajni čas, da razbijemo ta monopol ter javno in odkrito podčrtamo, da ne vsebuje tako

veliko število dosedanjih partijskih voditeljev niti enega imena, katero bi bilo za nas partijsko svobodno jugoslovenske nacionaliste tako svetlo, da bi ne dopuščalo nobenih pomislekov in niti ene osebe, ki bi vživala toliko naše zaupanje, da bi ji hoteli in smeli slediti čez drn in strn. Kje se naj potem izživljajo ne dnevno politično, pač pa državno in nacionalno politično jugoslovenski nacionalisti, ki, če vzamemo vso našo državo, po ogromni večini ne pripadajo niti eni niti drugi politični partiji, kje se naj potem izživljajo v tem smislu mi Odborasi? Kongres je sklenil in v Oplenški resoluciji vsej javnosti sporočil, da imajo nacionalisti neomejeno svobodo in možnost izživljati se tudi politično v tem širšem smislu besede potom svojih izvenpartijskih nacionalnih organizacij in da je ena od teh organizacij tudi naša NO. Dosledno temu je podčrtala naša resolucija tudi princip, da se morajo v najkrajšem času združiti pod enim nacionalnim praporom vse jugoslovenske nacionalne organizacije in ednice, katerim je ideal nacionalno neodvisna, svobodna in močna, gospodarsko napredna, socialno pravična in moralno čista narodna zajednica. Kongres pa je šel še dalje: naročil je na tem kongresu izvoljenemu vodstvu, da naj zastavi vso avtoriteto NO, da se vsi vstvari čim prej ta enotna grupacija vseh nacionalnih sil. Bog daj, da bi se načrt posrečil, da bi bili enkrat združeni izven partij in izven partizanstva vsi oni, ki ne iščejo v službi narodu in državi nobenih osebnih in materialnih interesov. Ko se bo zgodilo to, potem bodo mogli nacionalisti zaključiti dobo partizanstva, ki je tolikokrat zlorabljalo jugoslovensko misel in povzročilo narodu in državi že toliko moralne in materialne škode.

V cilju zbiranja nacionalnih sil

je deloval naš OO že v prošlosti ter je temu delu pripisovali lepi uspehi, ki ga je dosegla proslava Sreskega odbora naših vojnihi dobrovoljcev v Ljubljani na Vidov dan tega leta. 25 nacionalnih organizacij se je odzvalo pozivu NO, s temi nacionalnimi organizacijami je ustvarila NO skupen Akcijski odbor, ki naj ustvari v bodoče popolno enotnost pri vseh javnih manifestacijskih nastopih. Po želji v tem Akcijskem odboru sodelujočih organizacij samih je postal ta odbor, ki mu predseduje naš br. dr. Dular, permanenten, kar je najboljši dokaz, da smo složni vsaj v glavnem in da imamo vsi skupaj iste cilje. Kajti, naj se naziva organizacija, kakor se hoče, naj ima še tako lepe tradicije in še toliko članstva, sama za sebe ni sposobna niti ena ustvariti iz lastnih sredstev naš skupni nacionalni program. Le vsi skupaj moremo upati na uspeh. Kadar bo uspehi doseženi, bodo ustvarjeni cilji ne samo ene, marveč vseh nacionalnih organizacij in bo izorana ona jugoslovenska njiva, na kateri bo bujno poganjalo jugoslovensko, od vseh dobrih Jugoslovenov sejano seme.

Preidem k nekaterim podrobnostim našega delovanja v dobi od zadnje skupščine do danes. Predvsem

Kočevski problem.

Dne 20. 7. 1935 je prišlo do nastopa proti Nemcem, ki so na izzivalen način proslavljali otvoritev Kulturbundheima v Stari cerkvi pri Kočevju. Ne radi veselja do pretepa in kravalov, marveč samo zato, da se enkrat tem potom dokaže našim merodajnim faktorjem nevzdržnost položaja, ki je nastal za naše nacionalne interese v tem kočevskem otoku, ki je postal po krivdi političnih mešetarjev država v državi. Lekcija je zalegla. Kočevski Nemci se morajo zavedati, da so jugoslovenski državljani, da so sicer predstavniki tujeje jezika in če hočete tudi tuje kulture, da pa niso in ne smejo biti niti predstavniki Nemške Avstrije niti predstavniki tretjega Rajha. Pa se morajo zavedati tudi tega, da smo jim Jugoslovenci polnih 18 let bogato zalagali njihovo mizo in jim dali toliko pravic, kot jih ne uživa niti ena narodna manjšina na vsem svetu, najmanj pa naši bratje na Koroskem, katerim se na zahrbtn način jemljro pravice, ki so jim zajamčene celo v mednarodnih pogodbah. Enako z enakim, to se pravi: obzirnost za obzirnost, udarec po glavi pa za vsako izživanje in vsako nesramnost. To je naša parola, ki si naj jo zapomnijo naši Nemci in bo tudi držala, pa naj so

in bodo volilne kroglice kočevskih Nemcev še tako dragocene za naše »jugoslovenske« politike.

Svojega načrta glede zgraditve Narodnih domov na naših najbolj ogroženih postojankah v Kočevskem otoku na žalost nismo mogli izvesti. Kakor je bil prvi trenutek ta naš načrt sprejet z največjim veseljem s strani vseh predstavnikov naših tamošnjih Slovencev neglede na njih politično pripadnost, tako so se potem pojavile težkoče. Ustanovljena je bila Slovenska Straža kot neka specialna organizacija za čuvanje naših nacionalnih interesov v tem tako zapuščenem delu naše lepe banovine. Nočem ničesar očitati onim, ki so pokrenili to organizacijo, ugotoviti pa moram, da

ustanovitev Slovenske Straže ni koristila

ideji složnega nastopa vseh Slovencev v kočevskih vprašanjih. Dokler se to ne bo zgodilo, dokler v tem oziru ne likvidiramo svojih političnih instinktov, tako dolgo bo ostala ta težka rana na telesu našega naroda odprta. Le vsled tega je propadel finančni načrt zidave Narodnih domov, ki bi jih bilo mogoče postaviti le s sodelovanjem vseh nas brez razlike svetovnega naziranja in političnega mišljenja.

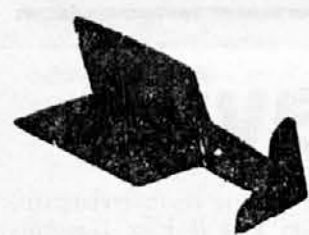
Redukcija uradniških plač iz prošle jeseni je morala dati povoda tudi naši organizaciji, da je opozorila merodajne faktorje na težke posledice te redukcije. Morali smo to storiti že vsled dejstva, ker so skušali prizadeti uradniki preveliki posledice te redukcije na nacionalne organizacije in nacionalno delo. V popolnem razumevanju posledice znižanja plač za ono uradništvo, ki je bilo vedno stebel vseh naših nacionalnih organizacij, vršilo glavno delo v teh organizacijah ter prinašalo sorazmerno največje denarne žrtve, je naš OO sklenil, da naše organizacije od prizadetih drž. uradnikov ne smejo več zahtevati članarine, da je torej našim članom — uradnikom dano na prosto, ali plačujejo članarino ali ne. Ta svoj sklep smo storili ne le, da pokažemo svoje razumevanje za težkoče našega uradništva, marveč predvsem zato, da povdarimo važnost, ki jo polagamo na dobro naše uradništvo in njegovo sodelovanje v nacionalnih organizacijah. Z veseljem moram ugotoviti, da je pokazalo uradništvo tudi v tem primeru svojo globoko nacionalno zavest. Ostalo je zvesto tudi v teh najtežjih razmerah jugoslovenske misli. Naša organizacija ni izgubila vsled te redukcije niti enega svojega člana, naši bratje drž. uradniki pa so sami od sebe izjavili, da bodo plačevali tudi v bodoče članarino.

Za stvar je pokazal svoj veliki interes tudi naš SO, zlasti naš Vojvoda. Postavil se je na čelo odboru, ki so ga stvorile stanovske organizacije naših bednih uradnikov in nacionalne organizacije ter stal na čelu akcije, ki naj bi odstranila vsaj najtežje krivice te redukcije. Gotovo ni krivda NO in njenega vodstva, če ta akcija ni imela željenega uspeha. Drž. uradništvo je lojalno priznalo poštenjavni trud našega Vojvode. Posledica je bila, da sta dve največji stanovski organizaciji, UJU in UP v posebnih okrožnicah sporočili svojemu članstvu, naj se izkaže NO hvalno in naj jo podpira po svojih najboljših močeh. Zlasti za nas v naši banovini je imelo to dobre posledice, kajti delovanja naših podeželskih organizacij si brez aktivnega sodelovanja nacionalistov iz učiteljskih vrst sploh ne moremo misliti. To sodelovanje, ta ozka povezanost z obema organizacijama naših vzgojiteljev je našla izraza tudi na zadnjem kongresu, kjer sta bila soglasno izvoljena v naš SO tudi predstavnik obeh teh stanovskih organizacij, br. Dimnik in Djordjevič. Prepričan sem, da se bo to sodelovanje v bodočnosti še poglobilo in rodilo one dobre sadove, ki si jih želimo vsi, za katerimi streme zlasti naši nacionalni učitelji in profesorji Bodoči OO bo moral poglobiti teh stikov posvetiti svojo posebno pozornost.

Vam bratje, je v glavnih obrisih že znana vloga, ki smo jo igrali v vprašanju

preureditve naše radijske službe

v vsej državi in še posebej v naši banovini. Vsled tega ne bom navajal podrobnosti ter omejim lahko ta del svojega poročila na ugotovitve, da sicer nismo prodrli s svojimi strogo korektnimi, za državo in narod koristnimi predlogi, da pa smo s temi svojimi predlogi preprečili uresničenje načrta, glasom katerega bi dobili za spopolnitev naše radijske službe potrebni material od neke privilegirane inozemske družbe po diktiranih, vsaj za 50% pretiranih cenah. Vprašanje je odprto, to vprašanje bo ostalo odprto, dokler se bo vlečala vanj dnevna politika. (Konec prihodnjic.)

ČITAJTE POHOD!

O jubilejih, spomenikih, grobovih itd.

350 letnico rojstva ali smrti kakega velikega moža slavimo ali pa ne slavimo; navadno je to odvisno od tega ali ima jubilej s časom kakšno posebno zvezo, da dobi proslava s tem še večji pomen. Prva zahteva pa je: ali slavimo jubilej primerno in dostojno, kakor se spodobi, ali pa — nič! Letos se je nekdo naenkrat spomnil, da je prešlo 350 let od Trubarjeve smrti. Ker smo Trubarju ob 400 letnici njegovega rojstva posvetili vse sile, da oživimo in ohranimo njegov spomin v domovini (o čemer pričata Trubarjev zbornik in Trubarjev spomenik), je vprašanje, ali naj 350 letnico njegove smrti še posebej praznujemo. Na vsak način — če bi smatrali to za potrebno — bi ne smeli slaviti jubileja začetnika naše književnosti tako, kakor so si to zamislili nekateri njegovi častilci. Par dni pred njegovim smrtnim dnem so se namreč v novinah pojavile vesti, da se bodo menda profesorji slovenščine na predvečer tega jubilejnega dne poklonili pred njegovim spomenikom. Ker se ni prej o tem nikjer pisalo in ni bilo na pozivu niti naših kulturnih institucij niti kakih imen iz našega znanstvenega sveta, je bila javnost brez pravega zanimanja za to proslavo. Zdi se, da tudi prireditelji niso nameravali nič posebnega. Tak poklon mladine pred spomenikom bi se lahko vršil vsako leto, kakor se to godi tudi drugod. Za to ni treba niti jubilejnega leta. Toda če bi naj bila to jubilejna prireditev oz. proslava, potem bi jo bilo treba že drugače pripraviti in izvršiti. Tako kakor so to opravili letošnji Trubarjevi častilci, bi to lahko storila n. pr. ljubljanska protestantska občina, ki bi slavila spomin 350 letnice Trubarjeve smrti s svojega ozkega verskega stališča. Zanj bi bil tak poklon dovolj — nam pa je Trubar več in se torej ne moremo zadovoljiti s tako jubilejno proslavo. Toda pri vsej misterioznosti, kakor se je stvar pripravljal, se je zdelo, da tu ne gre za kako splošno narodno manifestacijo, ampak za neke posebne namene. Tako se je

stvar tudi izkazala in po poklonitvi je ostal pred spomenikom venec s slovensko trobojnico, ki je pozneje ponoči izginil. O tem je »Pohod« že pisal in stvar pravilno pojasnil, zato o tem ne bomo izgubljali besedi.

Toda pisalo se je, da se bo ostala proslava vršila v jeseni in pod to napovedjo zopet ni bilo nikakih imen. Treba je o tem jasnosti: Da ali ne? Toda ako se proslava vrši, je treba, da stopijo na čelo prireditve ljudje, ki jamčijo, da bo proslava vredna Trubarjevega imena. Kajti zdi se, da je v te jubilejne prireditve zašlo tudi predavanje, ki smo ga čuli v ljubljanskem radiu pri tkzv. nacionalni uri dne 19. t. m. O predavanjih pri tkzv. nacionalni uri je »Pohod« že zapisal pošteno besedo. Vse to ni to, kar bi moralo biti. Vendar predavanje o Trubarju je bilo višek, kar smo v tej uri doslej slišali. Nekaj tako naivnega, šolarskega, že v načinu predavanja diletantkega, nezrelega in začetniškega že dolgo nismo čuli. To je bila prava sramota ne le za ljubljanski radio, ampak tudi za Slovence, saj se je že po govoru čutilo, da predavateljica obvlada komaj osnovne pojme o Trubarju. Kaj bi mi rekli, če bi čuli tako jubilejno predavanje o sv. Savi iz Beograda, ali o Strossmajerju iz Zagreba, ali o Husu iz Prage. Ob taki priliki gre pri radiju pač beseda strokovnjaku, ki ve o Trubarju kaj več kakor življenjepisne podatke. Pa tudi idejno je treba pokazati take moze ob jubileju drugače, kakor se je to čulo iz tistega šolskega deklamiranja s trikratnim »slava« na koncu.

Da idejno! Saj to je tisto! O tem je pričala slovenska trobojnica na vencu. Pri tem pa je zanimivo, da so stali v ospredju te poklonitve ljudje, ki zvesto prisegajo na aksiom: da je katolicizem bistvo slovenstva... Ker je bil Trubar protestant, in celo bojevit protestant, katerega ime je bilo v deželi kranski dolgo prokleto in katerega dela so zgorela na grmadi, je vprašanje, kako morejo ti ljudje sploh proslavljati Trubarja? Ali je bil Trubar sploh Slovenec, če je bil protestant? Ako je katolicizem bistvo slovenstva? Tako pridemo na podlagi takih premis, ki se pri nas tako rade sestavljajo, od aksiomov do čudnih za-

ključkov. Pa bodo rekli: Slovenec je že bil — ampak izkoreninjenec. Eden prvih slovenskih izkoreninjenec. Izkoreninjenec so namreč pri nas vsi oni, ki sprejemajo kake tkzv. napredne ideje (razen marksističnih — to se razume!).

To je bilo nekako ozadje te prireditve, ki so ji dali svoj pečat profesorji slovenščine! Ne vemo, ali imajo ti profesorji kako posebno organizacijo. Doslej še nismo čuli o njenem delovanju. Morda je nastala v zadnjem času. Pozdravljena med mnogimi drugimi!

Slovenski profesor, posebno profesor slovenščine je — kakor v vsakem narodu profesor narodnega jezika — važen kulturni faktor. Zato se veselimo njih delovanja. Kakor pri vsakem narodu je tudi pri nas v tem stanju nekaj čudakov — pravijo, da to prinese s seboj poklic — nekaj je med njimi odličnih kulturnih in nacionalnih delavcev, ki so že v naši preteklosti izpolnjevali važno nalogo in vzdrževali zveze z bratskimi institucijami, nekaj pa je zvestih naslednikov onih prednikov, ki so izpolnili svojčas, ne da bi se bili ganili preko ozkih meja, ki jim jih je določala njihova uradna in duševna omejenost. To je tip onega profesorja, ki je zvesto množil nemško kulturo, smatral celo za narodno, da črna vso znanost, vse znanje, pa tudi vse mišljenje iz nemških del, da tudi sam, če kaj piše, piše nemško, da se povsod v svetu baha s tem svojim znanjem za nekulturnega vsakega človeka, ki bi nemško ne znal. Zato je bilo naravno, da se temu profesorju ni mudilo s slovenskimi učnimi knjigami: saj je bil tako vzvišen v nemški učni jezik, da bi bila zanj prava muka, če bi bil moral predavati ali prevajati slovensko. Njegov duševni horizont se je kril z nemškim »Kulturgebietom«, t. j. segal je kvečjemu tako daleč kakor tkzv. nemška kultura. Saj se je smatral sam za nosilca te kulture in je na jugu (Bosna, Hrvatska, Dalmacija) rad igral vlogo »Kulturträgerja«. Rajna Avstrija ga je tudi rada za to uporabljala. (Izjemam čast!) To je bil vedno oni »prokleti Kranjac«, ki je bil s svojo pedantnostjo in ozkoprstnostjo tako malo simpatičen širokogrudnemu in svobodoljubnemu človeku na jugu. Kot eksponent nemštva je prihajal tja doli kot brambovec države, pozneje kot Bachov huzar, nazadnje kot kulturonosec. Dobil je najbolj zaničljivo in zavrženo ime »Švaba«. Vojna je nekoliko zagnila to preteklost, po vojni pa smo storili vse, da smo jo zopet odkrili in se s svojo domišljavostjo — kakor piše prof. Popović — precej zasovražili. Za tega »kulturnega hlapca« se je začel orient takoj onstran Kolpe, kakor se je za Dunajčana začel pri Schwechatu. Ta slovenski profesor se ni mogel povzpeti do

Po naši zemlji

Tujski promet v Ljubljani.

* Letošnja tujskoprometna sezona je po mnenju vseh odločujočih činiteljev izvrstno uspela. Sicer je v pričetku leta nekoliko nagajalo vreme, a smo bili zato kasneje odškodovani s krasnimi sončnimi dnevi, ki so bili le tu in tam prekinjeni z nekaj malega dežja. Velika zasluga za zadovoljiv gnotni uspeh tujskoprometne sezone gre tudi vedno bolj popolnemu prometu. Tako so se izvrstno obnesle avijonske zveze, ki so pod koristnim strokovnim vodstvom postale pomemben činitelj v našem tujskem prometu. Želeti bi bilo le, da bi se naš zračni promet izpopolnil z boljšimi zvezami proti Zagrebu in Beogradu. Prav tako je tudi železniška uprava storila vse, kar je mogla.

Stvar za sebe so naše avtobusne zveze. Kljub temu, da se je njih število povečalo, so bile še vedno pomanjkljive. Zato moramo samo pohvaliti podjetnike, ki so sklenili, da prihodnjo sezono nabavijo še nove vozove. Graja pa moramo dejstvo, da so se avtobusi naše najvažnejše prometne zveze s Sušakom ustavljali tik pred kolodvorom, pri hotelu Metropol, kar nikakor ni bilo v korist tujskemu prometu Ljubljane. Ljubljana ima interes na tem, da potnik, ki izstopi na glavnem kolodvoru, ne gre le preko ceste in se pelje naprej proti Sušaku, marveč da si tudi ogleda zanimivosti Ljubljane ter naposled pusti v Ljubljani tudi nekaj svojega denarja. Za meščane same je pa zveza pri kolodvoru skrajno neugodna, ker, kakor vemo vsi, leži kolodvor, čeprav v geometrijski sredini mesta, pa vendar veliki večini Ljubljancev zelo od rok. Zato bi bilo umestno, da bi Banska uprava in Zveza za tujski promet ter Mestna občina ljubljanska poskrbele, da bi sušški avtobus ne postajal več pred hotelom Metropol, kjer je tudi s svojo velikostjo znatna ovira živahnemu prometu, temveč na kakem drugem primernejšem mestu.

Če bi...

Če bi bile dobrine, ki jih daje naša bogata zemlja, bolj pravično razdeljene, to se pravi, če bi tuji velekapital, ki drži večino naše industrije v svojih krempljih, pošteno plačal našega delavca, bi...

Da, delavec bi lahko živel življenje človeka dvajsetega stoletja. Predvsem bi lahko bil z družino sit in dovoljno obložen. Njegova deca bi lahko redno obiskovala šolo, on sam bi lahko v nedeljo vzel v roke kak časopis ali revijo in bi lahko obiskal kino, gledališko predstavo ali kaj sličnega. Morda bi imel za svojo mladež razna sportna igrišča, bazene ter sploh možnost, da se vsestransko telesno dobro razvija in na zdravju popravlja ono, kar mu je tovarna s svojim težkim delom vzela.

Pa bi imel tudi svoje prosvetne domove z dvoranami in odri, kjer bi se lahko udeleževal. Pa lokale, kjer bi se sestajal s tovariši na privaten ali strokovni pogovor. Tu bi bila lahko razna predavanja, knjižnica itd.

Take dobrote ima dandanes sicer delavec v mestih, kjer obstoje delavske zbornice, toda vse podeželsko delavstvo, ki ga je ogromno, vsega tega nima in si v socialnem položaju, v kakršnem je, ne more privoščiti niti najpotrebnejšega, t. j. hrane in obleke v dovoljni meri.

Kaj in koliko bi bilo potrebno delavcu, da bi živel kot človek dvajsetega stoletja, o tem bi se dalo še mnogo pisati. Po zaslugi tujega velekapitala in tistih domačih velmož, ki so

mu dovolili neomejeno izrabljanje naše jugoslovske zemlje in njenega prebivalstva, pa vsega najpotrebnejšega naše delavstvo nima.

Delavec naj po mnenju teh mogočnikov samo dela, zelo, zelo malo je in spi. Drugih potreb naj ne pozna.

Da, čisto mirno lahko trdimo, da bi bilo kaj lahko ustvariti človeka dostojno življenje jugoslovskega delavcu, če bi tuji, ki nam gospodarijo, imeli do našega naroda kako spoštovanje ali pa vsaj obzir. Da ga nimajo, ni krivda našega delavskega stanu, ampak krivda naših višjih krogov, ki so premnogokrat udarili z bičem po nas na željo tujcev.

Jugoslovskega delavca še do danes ni imel prilike in možnosti vplivati na to, da se prepreči tujemu velekapitalu dobivati prevelike koncesije, čeprav je ravno on tisti, ki mora prvi občutiti njegov bič.

Do sedaj so po krivdi raznih strank delavstvo zastopali marksisti, ki niso v vsem tem pojavnem času mogli »izvojevati« dvajsetega veka dostojnega življenja iz enostavnega razloga, ker drugi in tretji internacionalni komandirajo ljudje, ki predstavljajo zopet svojo velekapitalistično, tako zvano rumeno internacionalo.

Toda mi jugoslovskega delavci-nacionalisti verujemo, da bomo tudi pri nas prišli do svojih stanovskih ciljev, da bomo zaživel boljše življenje in da bomo za svoje delo plačani tako, kakor je potrebno za ustvarjenje dobre eksistence kulturnega človeka.

Verujemo, da bo to mogoče doseči samo potem jugoslovskega nacionalizma, ki bo dal pravičnega moža, kateri bo znal popeljati Jugoslavijo v boljšo bodočnost.

Propagandno sredstvo.

* S komunizmom smo dobili še eno »dobroto«, o kateri je prav, da spregovorimo mi delavci sami. To pa zaradi tega, ker smo prav mi mogli najbolje uvideti njeno smešnost.

Prinesli so pa to »novost« komunistični študenti in jo ob raznih prilikah kot posebnost skušali nam delavcem pokazati. Menda zato, da se nam z njo prikupijo.

V mislih imamo namreč surovo obnašanje in nedostojno oblačenje. — Dogažalo se je in se še, da so se gotovi ljudje iz vrst inteligence, ki hočejo igrati komunistične pravke, oblekli v preproste obleke. Tako našimljeni so nam menda hoteli dokazati, da nič ne polagajo na obleko in pa, da smo vsi inteligenti in delavci enaki. Potem so pa v razgovoru med seboj ali pa z delavcem kar tekmovali v raznih surovih izrazih, ki jih je žalibog med delavstvom še na obilico, ker pač delavec poleg svoje težke službe ni imel dovolj časa, da se izobrazuje in privadi lepega obnašanja. Morda so se nekaterim res dopadli ti salonski komunisti, preoblečeni v »delavce«, toda tistim delavcem, ki streme za kulturo, se niso prav nič donadli.

Ko smo to reč opazovali, smo razmišljali, odkod tem gospodičinam in gospodičinam tako obnašanje, jim je mar taka navodila poslala Kominterni? In zakaj? Saj se vendar to nobenemu pametnemu delavcu ne more donesti, ko pa vsakdo takoj vidi, da je to maškara. Dolgo si nismo znali razlagati ta čuden pojav. Ko pa smo imeli priliko videti par sovjetskih zvočnih filmov, se nam je razjasnilo.

Naša gospoda salonski komunisti so daleč, zelo daleč od Rusije. (Ko bi bili bliže, gotovo ne bi bili komunisti.) Pa so morali iz filmov povzeti svoje obnašanje in oblačenje, da bi s tem skušali imponirati delavstvu. Bogami, temeljito so se zmotili. Naš delavec je hvala

Bogu kljub temu, da so ga različni krogi stalno tlačili k tlom, vseeno toliko kultiviran, da mu ni do vagabundstva in mu surovi izrazi, ki mu jih nespretno predvajajo Irakarji, nič ne imponirajo. Pač v delavskem humorju je neizbežno, da se kak »vic« pove bolj okroglo in se kak dogodek iz delavskega življenja zabeli z originalnimi ocvirki. Toda to zna samo delavec sam in med seboj, kjer ni zamere. Iz ust vsakogar drugega je taka reč za nas precej smešna.

Cestitamo tem rdečim agentom, da so si znali iz zvočnih filmov najti tako uspešno propagandno sredstvo.

Potreba uvedbe šesturnega delavnika.

* O potrebi uvedbe šesturnega delavnika se že dalj časa razpravlja. Ta zadeva je bila že predmet razprav mednarodnega urada za delo v Ženevi, vendar je, kakor vse izgleda, do uresničenja še daleč, ker se delodajalci z vsemi silami branijo pristati na to.

Da je razmerje med delodajalcem in delojemalcem prišlo iz ravnotežja, je že vsakomur jasno. Kapital ima veliko večje dohodke, kakor bi jih ravnotežje smelo dopustiti. Stroji so produkcijo neizmerno povečali in človeška delovna moč gubi spricho njih vedno bolj na vrednosti. Število delovnih dni pada, število brezposelnih delavcev pa raste. Vse to so dejstva, ki nam dokazujejo, da je pohlep mednarodnega židovstva, tako imenovane rumene internacionale, šel predaleč.

Zgodovina nas uči, da se tako neuravnoteženje vedno maščuje na najgroznejši način.

Šesturni delavnik je prvo sredstvo, ki lahko začne odstranjevati silne probleme, ki so nastali v svetovnem gospodarstvu. Šesturni delavnik zahtevamo delavci in našo zahtevo podpiramo s parolo: »Stroj naj služi človeštvu, ne pa človeštvu stroju!«

Anonimnemu nemčurju!!

Blato in gnusoba, katero je ta suženj vesoljnega germanstva in bedasti oboževalec »Hitlerskih postav« namerl na moj nacionalizem in celo na mene kot zasebnika, me seveda ne more ponižati. Pač pa najbolje dokazujeta, da je moj članek zadel v našo prepotentno nemškutarijo, saj je znano: Če psu stopiš na rep, zacvili!

Hoteč preslepiti nepoučene, je anonimni germanofil nalašč izmislil vsebino mojega članka v »mrzno do Nemčije!« in do tistih »nedolžnih« študentov in fantkov, o katerih pove, da se potikajo po naši državi — iz kakšnih nagibov in kdo da jih pošilja, pa previdno zamolči!! — Ampak laž ima kratke noge, zato je anonimni dopisun samega sebe udaril po zobeh: Kajti tisti »Kulturtragerji«, o katerih sem jaz poročal, niso bili iz Nemčije niti iz Avstrije, tudi ne iz Banata ali Kiočevja, temveč iz našega, jugoslovskega Ljutomera!! — Ljutomer, to še dandanes do skrajnosti nemčursko gnezdo, ki izliva svoj pogubni strup na vse Slovenske gorice, je poslalo tisto četvoro na propagando, da s svojimi »baje internacionalnimi!!« nemškimi šlagerji udari s pestjo v obraz »zavedne« Ljubljance, namesto da bi sami dobili, kar jim gre za njihovo predrznost! S tem se razblini v prazen nič vse anonimno gozbežanje »o položaju in odnošjih med narodi«, kajti Nemčije, Hitlerja in njegovih potujočih muzikantov nisem niti z besedico omenil! Seveda me anonimni veleučeniak s svojim člankom ni prepričal, da bi takšni nemški propagandniki, poslani v svet po pravovernih Hitlerjskih postavah, bili nam potrebni ali pa celo koristni!

Vso nizkotno podlost svoje breznačajnosti pa je ta biser vseh germanofilov pokazal z

neverjetno pobalinskim napadom na moje zasebno življenje. Tako daleč se more izpozabiti samo divjak, ne pa olikan in dostojen človek!! Ker pa hočem temu »gospodu« nuditi priliko, da svoje sramotilne žalitve ponovi iz oči v oči, mu povem na uho: Sem pošten zasebnik z akademsko naobrazbo in s svojim pametnim delom pošteno preživljam sebe in svojo družino. Če ga zanima, še omenim, da imam ne predaleč od — Ljutomera! — lično posestvo, a na Gorenjskem krasno letovišče z vilo. Mislim, da je v vsem tem vendar toliko sredstev, da si bom kupil na hlače »knof« — po slovensko se pravi temu gumb! — in eno zemljo, da velikodušno anonimca rešim te moreče skrbi! Ne domišljujem si, da bom jaz edini rešil Jugoslavijo, pač pa imam kot bivši vojni dobrovoljec ne samo pravico, temveč tudi dolžnost, po svojih močeh delati na to, da suženjsko hlapčevstvo in narodni izdajalci v obliki raznih oboževateljev vsega tujega ne uničijo naroda in države, ki smo jo dobrovoljci ustvarjali na bojnih poljanah z mečem v roki in odkupili s potoki krvi!!!

Naposled je še vredno omeniti, da je anonimni junak v svoji nerodnosti pokazal svojo pravo barvo tudi s tem, da priporoča za mene in za časnikarja, ki se je predrznil priobčiti moj članek, — lepo dobo mesecev ieče! — Zakaj pa samo ieče?! Saj še ni pozabljen »Suhij bajer«, kjer je bil meni podobnih »stricev in smrkavih pobov« končalo pod krogami avstro-madžarske soldateske po nemali zaslugi kreatur iz vrst takšnih anonimnih »junakov!« — Ta tič si torej želi nazaj onih blaženih časov, a to priznanje se mu je izmuznilo samo nehote po nesrečni nerodnosti. Svetujem mu, naj se izseli v Nemčijo, da bo mirno živel pod »Hitlerskimi postavami«, za katere so toliko navdušuje, in kjer se mu bo zanesljivo izpolnila želja, da ga vtaknejo pod ključ, če bi se tam predrznil napisati podobno godljio.

O bolnicah v sovjetski Rusiji.

* Šesta ura zjutraj. Pred ambulanto severne četrti v Jaroslavu stoji ne glede na slabo vreme cela vrsta ljudi. Tu so starci, mladeniči in otroci, žene in celo matere z otroci na rokah. Toda ambulanta bo odprta šele ob osmi uri in ljudje stoje od rane zore na dežju in čakajo. Naposled se vrata ambulance odpro, po dolgi predsobi nastane nepopisen juriš. Vodi se borba za mesto pri okencu, v katerem se izdajajo številke za registraturo. Sprejem pričinja. Iz kirurškega oddelka pride bolničarka in zakliče, naj vstopijo. V sobo vstopa istočasno okoli dvajset ljudi. Ko zdravnik pregleduje pacienta, razvijajo ostali roke, noge. Pregled je zelo hiter. Na dan pregleda en sam kirurg do dvesto oseb. Tako poroča o zdravstvu organ boljševiskih »Izvestij« št. 217 letošnjega leta. Taka stvar se v fašističnih državah menda ne more dogajati, čeprav je nek slovenski pesnik napisal v »Ljubljanski Zvon« nad vse modre besede: »Fašizem je organiziran kaos.« Iz poročil, ki jih prinašajo boljševiski listi o stanju v Sovjetiji, se lahko mi prepričamo baš obratno, da je boljševizem kaotičen organizem.

Poravnajte naročnino!

kakih ideologij, ki bi šle preko starih tradicij. Ker je smatral, da je z nemščino Slovincem vsa kultura odprta, je bil do skrajnosti neplodovit, ker se mu je zdela slovensko kulturno delo nepotrebno. Tako se je n. pr. zgodilo, da je moral slovenski dijak pri vsej obilici klasicizma, ki ga je bila polna naša tedanja srednja šola, v nemškem prevodu uživati n. pr. take darove stare kulture, kakor sta Iljada in Odiseja, če ju je hotel uživati v celoti, ker vsi ti profesorji ves čas svojega klasičnega pouka niso bili zmogni niti v pošteno slovensko prozo preliti to dvoje grških epov, ki so ju v šoli toliko proslavljali, kaj šele, da bi bili vsaj nekaj verzov skušali prevesti v slovenskem heksametru. Isto velja glede drugih velikih klasičnih del. Celo naši so morali spoznavati te stare grške zgodbe v nerodnem Kragljevem prevodu. Pa še da je bil! Pouk slovenščine so znali ti gospodje temeljito priskutiti s svojim fiziološkim znanjem, saj so sicer smatrali ta pouk za precej odveč. V slovenski literaturi so poznali le starejše dobe in so neprestano gonili le to, kar so se svoj čas sami naučili. Slovenski katekizmi so bili najvažnejši del slovenskega slovstva. Koseski se jim je zdel pa že skoraj moderen. Dalj niso prišli. Zato pa razen nemškega slovstva, posebno Goetheja in Schillerja, zanje ni bilo nobenega slovstva na svetu. Vsi Francozi, Angleži itd., so bili daljni brezpomembni svetovi, razen kolikor so jih morali upoštevati Nemci. Kaj šele Slovani! Posebno južni Slovani. Da je Srb Vuk nabiral narodne pesmi, to so še vedeli zaradi Kopitarja — da pa je tam doli tudi kak pesnik in pisatelj, ki bi kaj pomenil, to so smatrali za nemogoče! Kaj šele, da bi se zanimali za zgodovino teh pokrajin! Ali za dnevne politične dogodke! Orient! Saj so vse to videli v nemških humorističnih listih in dunajskih in graških nemških listih, — ki so bili njihovi »leibjournali«. Celo one, ki so se zanimali za kake balkanske stvari, je smatral za nekulturne. Poslanstvo nemške kulture v teh deželah je smatral za potrebno in upravičeno —

in Slovence za edini kulturni narod na jugu države, ker so vzgojeni v nemški šoli. To je bil tip slovenskega profesorja dolgo pred vojno in šele tik pred vojno je prihajalo neko drugo spoznanje. Pa ne tako hitro. Le spomni mo se, kako so gledali na prof. Ilesiča, ki je skušal premagati te žalostne tradicije.

Razširjajte Pohodi!

Tudi mi trdimo s pesnikom Gradnikom:

»da morejo uničiti viharji
oblastnih hrastov samujoče glave,
nikdar ne še tako teptane trave,«

da se narodi, oz. narodni jeziki torej ne odpravljajo z zakoni in naredbami, da bi tudi,

če bi bilo vse res, kar trdijo ti ljudje o namenih Srbov in jugoslovskega nacionalistov, češ, da hočejo zatreti slovenščino, bili vsi taki načrti brez uspeha, ker verujemo, da bo ostal še stoletja naš jezik celo onstran meje, kaj šele v narodni državi, kjer ima vse pravice, vendar vzdihujejo nad krivicami itd. Kajti, kje bi bil vzrok za tarnanje in jamranje, če bi ne bilo tega strahu »red jugoslovskega nacionalizma«?... V tem duhu so tudi vzgojili svojo mladino, ki je malodušna in tesnosrčna, stisnjena v ozke meje slovenstva in trepetajoča za njegov obstoj, brez velikih idej in načrtov, deloma pa še v povečani meri razvila nauke svojih učiteljev, po katerih je samoslovenstvo nekaj tako svetega, da je izdajalec vsak, ki priznava tkzv. državno in narodno edinstvo, pa naj pri tem še tako povdara svoje slovenstvo. Kajti prav v tem področju je poguba. Zato pa morejo ti ljudje razumeti, opravičiti in oprostiti, da so naši prejšnji pisatelji, pesniki in znanstveniki pisali nemška pisma, razprave, članke, cele knjige, ne morejo pa oprostiti, če bi Slovenec napisal delo v srbohrvaščini, da bi bilo dostopno širšemu občinstvu. Da, celo za par izrazov je že lahko obsojeno delo in pisatelj! Jeze se nad gosti z juga, ki takoj ne razumejo popačene govorice naše služinčadi, a ne store ničesar, da bi se govorilo lepše. Pišejo v skrotovčenem, nenaravnem jeziku in se pritožujejo, da se tam doli slovenske knjige ne čitajo. Znano je, da tudi mi pod edinstvom ne razumemo nikako izenačevanje jezikov, uniformiranje kultur ali nasilno izpreminjanje dejstev, ki tvorijo temelje jugoslovenstva: Kar je našega, nam nihče ne vzame, saj tudi ne potrebuje: prav tako pa je neopravičeno omalovaževanje, ki se pojavlja navadno z — neznanjem. Vse to povdaranje slovenstva in zanikanje jugoslovenstva, ki se danes goji tudi v šoli, je le znak omejenosti. Za mislečega in delavnega profesorja preostaja še obilo dela, da odkrije mladini svetove, ki tvorijo danes naše nacionalno kulturno bogastvo pred svetom. Znano je, da samoslovenske nazore priznava in izpoveduje večina mlajše profsorske genera-

cije. Isto pa se godi tudi na Hrvaškem in v Srbiji. Z nacionalno vzgojo torej ni nič. Iz teh vrst je izšla demonstracija pred Trubarjem.

Profesorji slovenščine tudi s tem ozkim samoslovenskim programom imajo pri nas hvaležno polje dela. Nekdo je ob tem 350 letnem jubileju n. pr. sprožil misel, da bi prepeljali Trubarjevo truplo iz Serendinga y Ljubljano. Mi pa pravimo: Hvala Bogu, da je tam. Tam ima svoje častno mesto v cerkvi, kjer priča o njegovem delu lep spomenik. Že 350 let. Res, čast nemški kulturi. Zato naj le ostane tam. Ampak ker smo že pri tem, bi našli za dela željne profesorje slovenščine takoj primerno opravilo. Namesto, da demonstirajo pred spomeniki, ki so jih postavili nacionalni Slovenci našim pesnikom in pisateljem, naj gredo tja k sv. Krištofu. Tam naj razvijajo slovensko trobinjico in naj napišejo nanjo:

»O vi vsi, ki mimo greste, postojte in pogledajte, to je slovenski hram slave!«

Tam je še danes razdejanje, ki traja že, odkar so se lotili dela. Novo cerkev so lahko sezidali, grobov največjih slovenskih mož ni so mogli spraviti v red. Tam so razbiti grobovi in spomeniki, ki pričajo o slovenski pieteti. Ko bi to bilo kje na Balkanu, bi se slovenski kulturonosci takoj širokoustili — zdaj nima besede. Skoraj deset let se kaže tik ob veliki cesti ta sramota, pa se nihče ne zgame. Fara pravi: to ni moja stvar. Mesto isto tako, — Slovenska Matica istotako, — drugi kulturni zavodi istotako! Glejte hvaležno polje dela za profesorje slovenščine, da poskrbe za grobove slovenskih pisateljev, ki razpadajo pred očmi kulturnega slovenstva. Ko so se nekoč pritoževali Kranjčani, da se nihče ne briga za Prešernov grob, so prejeli iz Ljubljane lekcijo, da je pač žalostno, če nima Kranj toliko ponosa in sredstev, da bi skrbel za grob, ki mu dela čast; zdaj ni nikogar, ki bi ozmerjal Ljubljano.

Lahko je demonstrirati pod Tivolijem, težje je delati pri sv. Krištofu. Zato pa bodo tudi zasluge večje. Torej na delo, gospodje. Vaše uspehe za slovensko kulturo Vam bomo radi priznali.

J. B.

O hrvatskem vprašanju.

* Hrvatsko vprašanje je res silno zapleteno zadeva, ker o njem že dve leti neprestano pišejo in govorijo, formulirali ga ni pa še nihče in še najmanj Hrvati sami. To težko vprašanje rešujejo očividno najbolj intenzivno zastopniki srbskega dela združene opozicije. Tako je g. Boka Vlašić povedal naslednje:

«Kot eden sodelavcev vam lahko izjavim, da hrvatsko vprašanje še ni rešeno, ker sporazum ni tehnično vprašanje. Vedite, da sporazum z brati Hrvati ni odvisen od g. Davidovića in g. Mačka, marveč od celotnega naroda. Če bo iskreno zaupanje med Beogradom in Zagrebom, bo tudi vprašanje sporazuma rešeno.»

Značilna koincidenca.

* Hitler je že na nürnberškem kongresu objavil protiboljševiško fronto. Mnogo kasneje, šele zdaj se je pridružil tej idejni fronti Mussolini, ki je svoječasno prvi priznal Sovjetsko Rusijo. Mussoliniju takoj sledi Vatikan, ki bo objavil protiboljševiško spomenico in bo zahteval od vernikov, da se pridružijo protiboljševiški fronti.

Opravičilo.

* «Slovenijo» prosimo oproščenja, ker se tako razburja zaradi novice o 100 frankih. Zavoljo 100 frankov res ne bi bilo vredno, zavoljo 600, kar predstavlja v našem denarju skoro 2 jurja, se pa že izplača. Mi spočetka sploh nismo dvomili o tem, da bi kritika o Kralju ne bila pisana v Parizu, čeprav poznamo metode pariških umetnostnih revij. Ko nam je pa «Slovenija» servirala dopis, ki ga je prejel g. France Kralj (kakor najbrž tudi vsi drugi, ki so razstavljali na pariški razstavi, op. ur.), smo svoje mnenje spremenili, kajti močno se nam zdi, da bi gospod Francoz, ki je pisal kritiko, če bi poznal tako silajno g. Kralja in slovensko kulturo (za 600 frankov) sploh, ne prošil g. Kralja, da mu sam sporoči, kakšna je njegova smer in stil itd., torej vse, kar je treba v kritiki napisati. Pri pombo «Slovenije», da bi se našel marsikdo, ki bi prodal slovensko kulturo ne za 100 frankov, marveč dinarjev, moramo dopolniti z dejstvom, da so slovensko kulturo prodajali tudi za 100 vinarjev, če so jo le mogli apostolski cesarosti in njegovim priganjačem v vojvodini Kranjski. O tem so gospodje okoli «Slovenije» brez dvoma prav dobro poučeni.

Urh Ponikvar in razstava slovenske umetnosti v Parizu.

* Zaupno in zanesljivo smo izvedeli, da je prevzel organizacijo slovenskega dela umetnostne razstave v Parizu naš priznani umetnik Urh Ponikvar. Čestitamo mu že vnaprej, kajti, pod njegovim spretnim vodstvom in s podporo umetnostnih kritikov, ki so pri Slovincih advokati, finančni uradniki in zgodovinarji, bo umetnostna razstava v Parizu gotovo sijajno uspela.

Senator Hribar govori.

* Na seji senata dne 20. oktobra je g. Ivan Hribar imel daljši ideološki govor, v katerem je pohvalil prizadevanja kraljevske vlade. V tem svojem govoru je tudi dejal, da bi bilo dobro, če bi se ustvarila carinska unija med državami Male Antante.

G. senator Hribar je glasoval za vladnega kandidata v senatu.

Zahteve naših lesnih industrijev.

* Zveza industrijev Dravske banovine, lesni odsek, je imela plenarno sejo, na kateri je bilo govora o vprašanju zamrznjenih klinrinskih terjatev v Italiji. Zveza je sklenila zahtevati, da se v svrhu zaščite naših izvoznikov v Italiji zaradi devalvacije lire podvzamejo ista sredstva kakor so bila v zvezi z devalvacijo švicarskega in francoskega franka. Savez zahteva, da se kontingenti mehkega lesa za izvoz v Italijo rezervirajo izključno za Gorski Kotar in Slovenijo.

«Naša misel».

* Druga številka tega letnika prinaša nekaj zanimivih člankov. V uvodniku razpravlja o nalogah in idejni vzgoji mladine in pravi med drugim: «Zadnji čas opažamo gibanja, ki obetajo pojav mladine na politični pozornici. Brez dvoma je to dogodek, ki zasluži vso pozornost, saj je težka doba samostojnega nacionalnega in državnega življenja ustvarila vzdušje, ki kriči po optimizmu in razbremenitvi utrujenih idealnih nacionalnih borcev, ki naj jo prinese mladina.»

Moremo le pozdraviti borbeno stališče mladine, ki se zbira okoli «Naše misli» in ki se organizira tudi politično v Zboru in JNS. Želimo, da bi bil njihov optimizem upravičen.

Na pomoč.

* Naša Jugo-industrija je utrpela zaradi zadnjega štrajka velikansko škodo. Njen obstoj je ogrožen tem bolj, ker bo morala v bodoče plačevati delavcem po nekaj par na uro več. S pomočjo svojih jugoslovenskih upravnih svetnikov je vložila nujno prošnjo za zvišanje zaščitnih carin. Tej prošnji se pridružuje vsa naša javnost, ker ne gre, da bi se «domači izdelki» prodajali ceneje kot tuji. Če prošnji ne bo ugodeno, bodo nosili posledice jugoslovenski upravni svetniki, ki ne bodo dobivali več svojih tantijem in dividend. To pa zopet ne gre, ker je bil to doslej edini jugodenar, ki je ostal v državi. Tudi mi se priključujemo tej akciji in kličemo: Na pomoč jugo-industriji in njihovim domačim so-trudnikom!

Ne sodelujemo.

* V španske prekucije se Jugoslavija ni vmešala, razen če izvajamo molitve po Savski banovini v korist belim, a pod pogojem, da beli, ko pridejo na oblast, molijo za naše.

Novi higijski predpisi.

* Mestno načelstvo ljubljansko je odredilo, da se po ljubljanskih ulicah ne smejo odlagati pljunki, čiki, odpadki sadja itd. Ker pa preti nevarnost ponesnanjenja ljubljanskih ulic tudi od zgoraj, so prepovedana tudi sračja gnezda in gnezda drugih takih živali, ki pošiljajo svoje blagoslove od zgoraj. Ker je rainki Krapež umrl in ni nikogar, ki bi na lastne stroške preganjal srake, bo razpisana služba iskalca in pokončevalca sračjih gnezd. Pa se naj brezposelni prav nič ne veseli, služba je oddana že v naprej najboljšemu srakarju, ker samo ta se spozna na srake in njih gnezda. Zato jih je tudi takoj zavohal.

Železna metla čedi našo državo.

* Naša demokracija čedi našo državo z železno metlo občinskih volitev. Tako jo je pogruntal in zapisal «Slovenec», torej bo že prav.

Uboge glave.

* Imamo poseben stan, ki nosi svoje glave vedno v rokah. Če ni pameten in ne ponudi svoje glave pravčasno «prav ta pravemu» v dar, pa mu jo naenkrat izbijejo iz rok in vržejo v blato. Zdjaj pa išči revež svojo glavo med toliko drugimi, ki so vse zamazane od blata in so si zaradi tega na zunaj podobne. Ali ni škoda vsakega izdatka za tak stan?

D O P I S I

Blanca

— Prošli mesec nas je zapustil naš agilni podpredsednik v. d. šol. upravitelja pri Sv. Antonu brat Tavš Gabrijel. Uslišana mu je bila prošnja, da je bil prestavljen v Novo mesto. Z njim smo izgubili enega najenergičnejših članov, kateri je vedno in povsod propagiral in budil strogo nacionalno zavest v duhu manifesta 6. januarja. Najprej Jugoslovan — potem Slovenec. Bil je tudi član Sokola v Rajhenburgu, a najintenzivnejše se je udeleževal pri N. O. na Blanci in če je le utegnil, se je tudi udeleževal sestankov in zborov N. O. v Ljubljani. Med tukajšnjim prebivalstvom pa je z veliko vnemo razširjal naš list «Pohod».

V Novem mestu mu želimo obilo sreče. Upamo, da se bo tudi v dolenjski metropoli pridružil narodnim odbranašem in jih podprl pri njihovem težavnem delu v današnjih časih z vsem svojim velikim požitovanjem.

Zdravo, brat Tavš Gabrijel!

* * *

Drugo obletnico tragične smrti blagopokojnega Viteškega Kralja Aleksandra I. smo tudi pri nas počastili na primeren način. Ob 19. uri se je zbralo v šoli na Blanci članstvo NO in zastopstvo šole, občine in gasilskega društva. Po pozdravu navzočih je brat predsednik NO v spominskem govoru opisal borbo in delo blagopokojnega Ujedinitelja, čigar vse življenje je bilo neprestano žrtvovanje za blaginjo jugoslovenskega naroda, za katerega je tudi izkrvel daleč od zemlje, katero je tako iskreno ljubil.

Po govoru je sledil enominutni molk, nakar so vsi zbrani zapeli Bože pravde.

Na šoli in nekaterih drugih poslopih so bile izvešene žalne zastave. Tudi nekaj svečk je bilo prižganih na nekaterih oknih.

Vse priznanje gdč. šolski upravitelji, enako učiteljskemu zboru za lepo okrasitev prostora, kjer se je vršila spominska svečanost, kakor tudi za vneto sodelovanje pri sličnih prireditvah.

Mirna

— Slučajno se je v nedeljo 25. oktobra vršila na Mirni parada, ki so ji prisostvovali mnogi domačini. Navdušenja ni bilo ne konca ne kraja, posebno ko so se pojavili uniformirani oddelki iz Trebnjega. Novega mesta in Ljubljane, ki so pa na množico vplivali zelo pomirjevalno. Takih nastopov je bilo v poslednjem času po naših krajih že več in treba le obsolati, da posveča naše časopise takim dogodkom premalo pažnje.

Studenti pri Mariboru

— Dne 9. oktobra 1936, ob drugi obletnici smrti Viteškega Kralja Aleksandra I. se je podala posebna deputacija Narodne Odbrane Studenti s predsednikom br. Golčerjem na Pohorje, da položi na spomenik Viteškega Kralja Aleksandra I. venec. Ko je dospela deputacija do spomenika, je predsednik brat Golčer Ivan prižgal sveči in dejal:

«Oplenac! Tuga, žalost, obup krči srca vsem poštenim Jugoslovenom, ko stojimo tudi mi tu ob skromnem spomeniku Tebi, naš najboljši, najhrabrejši junak vseh junakov. Danes pred dvema letoma si moral zapustiti Svojo ženo. Svoje otročičke, svoj narod, začet od krogel zločincev, ravno v trenutku, ko si hotel prikazati lepšo, a zaslužno bodočnost Svojemu narodu, ki si ga tako ljubil. Ko Tebe več ni, nam je hudo. Nikogar ni, da

bi mu lahko potožili naše gorje, našo bedo, ko moramo gledati brezmočni, kako izkorišča naše žulje tujec, ko hira naš mladi narod brez upa na skromen košček kruha, ko so vražnik od vseh strani izteguje svoje grabežljive roke po naši zemlji, naši bogati domovini, ki nam je edina in najdražja.

Ni Te več, naš Kralj Jugosloven, da bi nas branil. Naša tuga je danes neizmerna, ali obljubili smo že na tem mestu, da bomo dali radi življenje za našo domovino, da jo ohranimo sebi, Tebi in Tvojim sinovom, in danes ponavljamo našo zakletu, da ostanemo zvesti Tebi na braniku tu na severu in upamo, da bo prišel dan, ko bodo dobili Tvoji morilci zaslužno kaznen, morilci in njih podpiratelji, osnivači najgršega zločina, ki ga gršega ne pozna zgodovina.

Slava Tebi Kralj Aleksander I.!

Drama na Marni

Pod tem naslovom je objavil 1935. leta general Ludendorff svoje delo, v katerem se trudi dokazati, da nemška vojska ni bila premagana na Marni, temveč je ostala zmagovalka in da je prišel neuspeh po krivdi glavnega generala Moltkeja.

Kakor vsi nemški vojni pisatelji, tako tudi Ludendorff trdi v svojih delih, da Nemčija v Veliki vojni ni bila poražena, temveč je nemško vojsko izdalo njeno ozadje pod vplivom sovražne propagande in marksističnih idej. Celo sam Hitler v svojem delu «Moja borba», ki predstavlja njegov nacionalno-socialistični program, zastopa isto misel. Kajti nemški narod ne sme za nobeno ceno verjeti, da je Nemčija, ki si je sama želela Veliko vojno, na katero se je sistematsko pripravljala in jo naposled tudi izzvala, ostala premagana. Nemška vojska je nepremagljiva.

Kakšna razlika med tem nemškim stališčem in tistim, ki ga je Francija zavzela po nesrečni vojni leta 1871!

Francija je po izgubljeni vojni priznala svoj poraz. Povzročitelji izgubljene vojne so plačali svoj greh in francoski narod je plačal vojno škodo v gotovini in z izgubo Alzacije in Lorene.

Nemški narod noče priznati, da je njegova vojska premagana. Vojno odškodnino smatra kot vsiljeno krivico in vsa Nemčija kriči na ves glas, da ji je bila vojna vsiljena, da je ona ni želela in da so ji sovražniki neupravičeno vsilili še reparacije za opustošeno Srbijo, Belgijo in severnofrancoske departmane.

General Ludendorff izdaja celo biblioteko in celo svoj list, v katerem razpravlja samo o tem, zakaj je Velika vojna končala neuspešno za Nemčijo.

Narodi, ki imajo v sebi življenjsko moč, tudi po vojnih ali diplomatskih neuspehih skušajo iz tega neuspeha poiskati nauk za bodočnost, da bi se iz izkustva pripravili za obrambo in revanžo ali pa za korekturo svoje diplomatske akcije in da bi tvorili ugodnejši diplomatski položaj za najbližjo bodočnost.

* * *

Ludendorff trdi, da je neuspeh na Marni prišel zaradi okolnosti, ki so bile v samem Moltkeju, tedanjem poveljniku nemške vojske. Trdi, da je bil Moltke pod vplivom spiritizma, v katerega ga je uvedla njegova soproga. Pod vplivom teh dejstev je bil Moltke še pred pričetkom vojne prepričan v neuspeh nemškega orožja. Saj je Moltke baje še pred vojno izjavil: «Vse to skupaj ni vredno ničesar, mi bomo itak izgubili bodočo vojno.»

Gospa Moltke je prišla avgusta meseca 1914 v Koblenz, kjer je bila tedaj nemška vrhovna komanda ter pripeljala s seboj medij Elizabeto Seidler kot bolniško sestro, pozneje pa je prišel tudi okulist Steiner. Tam so skupno prirejali seanse, kjer jim je duh starega Moltkeja prerokoval usodo nemške vojske. Nemška vrhovna komanda se je kasneje preselila v Luksemburg in tudi tja je gospa Moltke spremljala svojega soproga, da sta nadaljevala svoje spiritistične seje. Ludendorff pravi, da se je Moltke celo prizadeval, «preprečiti vojno», ki bo kulturo Evrope uničila za cela desetletja. Svoji soprogi je nekoč pisal, «kakšna reka krvi se pretaka. Nesreča je prišla nad nedolžne, katerih hiše so uničene in sežgane. Zgrozi se, ko se tega spomni, pa se mu zdi, da je sam odgovoren za to nesrečo in vendar ne more ničesar spremeniti.»

Toda za izid bitke na Marni je bil usoden tudi podpolkovnik Hensch, ki je prej, preden je prišel svojo vojaško kariero, živel v Parizu kot bančni uradnik in je verjetno, da je on kot tak vršil špijonažo v Franciji. V vojsko je stopil kot redovnjak, potem pa je postal oficir. Naposled je prispel v glavni generalštab, kjer je bil dodeljen tako zvanemu francoskemu oddelku. Njegovo dobro poznavanje francoske vojske ga je privedlo po mobilizaciji 1914. leta v vrhovno komando generala Moltkeja, kot šefa špijonaže, ki je imela nalogo zbirati podatke o razporeditvi in premikanju francoske vojske. Ludendorff ga je poznal še pred vojno kot človeka, ki mu nikakor ni mogel zaupati.

Ludendorff pravi, da so zavezniki imeli načrt, da bi avstro-ogrske čete čim bolj angažirali proti Srbiji, da bi mogli tako vpadati v donavsko monarhijo in da bi njeno vojsko mogli potisniti v Nemčijo, kjer bi obe armadi prisilili k predaji. Da bi ta načrt preprečila, je Nemčija želela, da se centralne sile napram Srbiji in Rusiji drže v defenzivi in da z vsa

silo tolčejo Francijo. Ker je desno nemško krilo, ki bi bilo moralo biti najjačije, pa je bilo oslabiljeno za dve armiji, ki sta bili poslani na rusko fronto, je bilo naravno, da so sovražniki napadali prav ta odsek nemške armade. Zaradi tega je prva nemška armija bila prisiljena spreminiti smer svojega nastopanja proti Parizu in tako je nastala praznina, ki je bila izpolnjena samo s konjenico in slabimi oddelki pešadije.

Seveda je to stanje desnega krila v nemški vrhovni komandi izzvalo skrb in je tudi na Moltkeja, ki je bil čisto pod vplivom okultizma, porazno delovalo. V takem duševnem stanju je bil Moltke, ko je 8. septembra pretila opasnost, da bo angleška vojska, ojačena s francoskimi četami, prodrla nemško fronto med prvo in drugo armijo. Moltke se je posvetoval z oficirji svojega štaba. Generala Steina tedaj ni bilo v vrhovni komandi, čeprav je bil po vojnem razporeditvi določen za načelnika štaba pri Moltkeju. V tem težkem trenutku Moltkeju ni padlo niti na pamet, da bi se z delom svojega štaba podal na desno krilo in da bi tam sam vodil vojne operacije. V teku teh razgovorov pa se je vendar pokazala potreba, da bi nekdo odšel na desno krilo in se je prostovoljno javil za ta posel polkovnik Domes. Toda Moltke je odločil, da pošlje podpolkovnika Henscha. Značilna je debata, ki je nastala po umiku nemške vojske. Dočim je Hensch trdil, da so bile Moltkejeve odredbe silno obširne in da je imel dalekosežna pooblastila, pravi Moltke, da je imel Hensch pooblastilo, da se sme prva armija umakniti samo do točke, kjer bi prišla v zvezo z drugo armijo.

Značilno pa je, pravi Ludendorff, da je Moltke zaupal tako važno operacijo šefu obaveštajne službe in še to med štirimi očmi. Nastane vprašanje, zakaj se je to zgodilo brez vednosti polkovnika Tapena, šefa operativnega oddelka. Zanimivo je tudi, da je odšel Hensch iz Luksemburga šele ob enajstih predpoldne, ko je vendar situacija bila kritična in bi bil Hensch lahko prevzel svojo nalogo že bolj zgodaj. Pa ne le to. Hensch je šel najprej k peti, četrti in tretji armiji, potem na desno krilo druge armije in šele prihodnji dan je prišel v štab prve armije. V komandi druge armije je govoril o kritičnem položaju prve armije. Po njegovem mnenju slednja ni bila več v stanju razbiti sovražnika, ki prihaja iz Pariza. Ko se je njegovemu mnenju pridružil tudi komandant druge armije, je Hensch izjavil, da ima izrečno pooblastilo, da izda potrebno odredbo za umik, ker je situacija tako težka.

Na ta način, pravi Ludendorff, je najmočnejša borba na Marni bila razbita in se je nemško desno krilo iz skoraj dobljene zmage umaknilo.

Nerazumljivo je, kako se je mogla zmagovita nemška vojska samo na osnovi ustnega povelja odposlanca vrhovne komande umakniti v trenutku, ko je bila zmaga gotova. Po tem umiku je doživel vrhovni komandant general Moltke v Luksemburgu duševni zlom.

Ludendorff ugotavlja, da ni bilo niti enega človeka, ki bi lažje podlegel višjim silam, katere so želele poraz nemške vojske, kakor je bil to general Moltke. Moltkejev primer bi se naposled dalo še nekako razjasniti, a primer Henscha ni mogoče. Ludendorff misli, da je bil Hensch mason in odtod da izvira njegovo postopanje pri prevzemu komande.

Ludendorff zaključuje svojo knjigo, da je stara nemška vojska zaslužila povsem drugačnega vodjo, kakor ga je imela leta 1914, zato pa da mora postati sedaj vsa država vojaško taborišče.

In kakor vidimo se Ludendorffu izpolnjuje ta njegova želja, kajti isto si želi tudi Hitler.

OBČNI ZBORI KRAJEVNIH ORGANIZACIJ NARODNE ODBRANE:

Gorje pri Bledu v nedeljo 8. novembra t. l. ob 10. uri v gostilni br. Matjana na Blejski Dobravi.

Ljubljana (Sv. Jakob-Trnovo-Barje) v soboto 14. novembra t. l. ob 20. uri v salonu gostilne Čišnovar na Dolenjski cesti.

Ljubljana-mesto v petek 20. novembra t. l. ob 18. uri v tajništvu NO na Marykovi cesti 14/II — palača Grafike.

ŽOLČNI KOTIČEK

Po dva, pa po tri.

* Pri generalni raciji sta bila zajeta tudi neki in neka, ker so ju našli oba v eni postelji. To menda ni dopustno. Le v ljubljanski bolniški raciji ni nič ukrenila, da se ne pregreši zoper preizkušene principe moderne bolnice. Tam je zato mirne duše dovolila po tri v eni postelji.